І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК · UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації 'Svoboda', 81-83 Grand St., Jersey City, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-8740
Тел. з Ню Йорку: BArcly 7-4125

РІК LXV. Ч. 185. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, П'ЯТНИЦЯ, 26-го ВЕРЕСНЯ 1958 · 6 ЦЕНТІВ — 6 CENTS · JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, SEPTEMBER 26, 1958 · No. 185. VOL. LXV.

ЗДА ДОПОМАГАТИМУТЬ ПІВДЕННІЙ АМЕРИЦІ В РОЗВИТКУ ЇЇ ЕКОНОМІКИ

Вашингтон. — Тут закінчилася дводенна конференція, присвячена проблемам південно-американського господарського розвитку, в якій взяли участь міністри закордонних справ двадцятн держав Латинської Америки, як теж представники З'єдинених Держав Америки. Найважливішим висідом тієї конференції було рішення створити новий між-американський банк, завданням якого буде фінансувати фінансово, відповідними позичками, розвиток економіки південно-американських країн. Зорганізування такого банку доручено Між-американській Економічній і Суспільній Раді, яка має створити окрему комісію для випрацювання статутів такого банку і проєкту договорів у цій справі. З'єдинені Держави Америки, які ставилися досі негативно до пляну створення такого банку, змінили тепер своє ставлення і заявили готовість співпрацювати в цьому новому почині, вкладаючи в основний капітал банку 100 мільйонів долярів або й більше. В політичних колах вважають відбуту конференцію міністрів закордонних справ Південної Америки однією з найуспішніших зустрічей і успіх її приписують змінів в поглядах провідних кіл ЗДА на господарську політику у відношенні до південноамериканських держав. ЗДА погодилися не тільки на створення нового банку, але теж і поставилися прихильно до справи стабілізації цін на деякі сирівці, як теж висловили свою готовість зревідувати встановлену востанне постанову про імпортову квоту на оливо й цинк, яка була дуже некорисною для зацікавлених держав — особливо ж для Перу, Мехіко і Болівії. Крім пляну зорганізування нового банку, відбута у Вашингтоні південно-американська конференція вирішила створити окрему комісію для розгляду низки нових пропозицій у справі економічного розвитку і співпраці, зокрема таких, як реалізація спільного між-американського ринку за зразком існуючого вже европейського ринку. В комунікаті, виданому після закінчення конференції, підкреслено конечність взаємного консультування в справі встановлювання цін на такі продукти, як оливо, цинк, кава та інші й узгіднювання їх з продуцентами інших господарських областей. Висловлено також задоволення із проголошеної през. Айзенгавером заяви, що ЗДА готові йти на широку співпрацю в допомозі для економічного розвитку американських країн і для встановлення в них миру, добробуту і безпеки.

Американські інвестиції в Латинській Америці становлять $ 8.8 більйона

Вашингтон. — Департамент торгівлі повідомляє, що приватні американські інвестиції в державах Латинської Америки збільшилися в 1957 році на 1,3 більйона долярів і виносили 8,8 більйона долярів. Уряд Бизнесової Економіки при департаменті торгівлі стверджує, що це найбільше збільшення американських інвестицій в одному році, яке колинебудь було зроблене в світі. Американські приватні інвестиції в Аргентині розподіляються на такі групи: В нафтовому промислі — 3,200,000,000 долярів; в копальняному промислі — 1,200,000,000 долярів і в підприємствах громадського користування — 1,300,000,000 долярів. В 1957 році американські інвестиції в Европі збільшилися на 500,000,000 долярів.

Обвинувачують в хабарництві двох визначних демократів

Вашингтон. — Працівник окремої підкомісії для досліду недоглядів в урядових агенціях Олівер Істленд виявив, що два визначні демократичні політики, а саме посадник міста Питсбургу, Па., і кандидат на губернатора Пенсилвенії, Дейвід Л. Лоренс і сенатор із Флориди, Джордж А. Сматерс, мали неправильно діяти в Федеральній Комунікаційній Комісії, коли інтервеніювали в справі телевізійних авдицій. Олівер назвав також і колишнього голову Федеральної Комунікаційної Комісії Джорджа МекКоннеґі, який мав доматися хабарів за те, що прихильно полагоджував справу телевізійних концесій. Посадник Лоренс в 1956 році писав листа до комісарів Федеральної Комунікаційної Комісії Роберта Т. Бартлі і Ричарда А. Мака в справі одного апліканта, який хотів дістати один канал на корпорації Телевіжен Сіті. Сенатор Сматерс зааранжував був окрему конференцію в 1957 році між президентом Корпорації Герста, Ричардом Берліном і Маком. Мак зрезиґнував із становища в Федеральній Комунікаційній Комісії на початку цього року, коли виявилось, що він мав зв'язки з людьми, які цікавилися 10-им каналом на телевізії в Маямі. Ведеться слідство в цій справі у федеральному суді, який розглядає справу неформальностей комісії у відношенні до телевізії в Питтсбургу. — Сенатор Сматерс заявив, що Берлін був його приятелем довгі роки, і тому він зааранжував йому зустріч із Маком. Посадник Лоренс сказав, що він старався, щоб його місто дістало новий телевізійний канал.

140 ДЕЛЕГАТІВ ВІЗЬМЕ УЧАСТЬ У ЗБОРАХ ЗУАДК В СУБОТУ, 27-го ВЕРЕСНЯ

Д-Р ОЛ. САС-ЯВОРСЬКИЙ БУДЕ ГОСТЕМ НА БЕНКЕТІ

Филаделфія. — Кругло 140 делегатів центральних і місцевих установ зголосилось до участи в 6-их Загальних Зборах Злученого Українського Американського Комітету, що відбудуться тут в найближчу суботу, 27-го вересня, в готелі Бельв'ю-Стратфорд, репрезентуючи Український Народний Союз, Український Робітничий Союз, „Народну Поміч", Об'єднання кол. вояків-українців, Союз Українок Америки, Організацію Державн. Відродження України, Організацію Оборони Чотирьох Свобід України, Народні Доми, клюби й інші організації. Збори почнуться точно о годині 10-ій рано й Управа ЗУАДК очікує, що всі зголошені делегати будуть на час, бо на порядку нарад є ряд важливих справ і рішень, які вимагатимуть великої уваги та всебічного обговорення. На збори наспіло кільканадцять привітань від різних установ і організацій та державних інституцій, включно з найвищими державними достойниками. Свою приявність на зборах заповіли зацікавлені в харитативній активності ЗУАДКомітету й інших добровільних допомогових агенцій представники Державного Департаменту, Міждержавного Міграційного Комітету та ряду інших установ, як і інших добровільних допомогових організацій. З нагоди цих зборів відбудеться в суботу ввечорі в залі того ж готелю спільна вечеря для делегатів і гостей, між якими буде д-р Олександер Сас-Яворський, колишня „переміщена особа", який безконкуренційним знанням американської історії, виявленим на телевізійному змаганні, здобув собі велику славу і не малі гроші, а своєму українському імені честь і розголос. На порядку нарад ЗУАДКомітету, крім формальностей, звітів і їх обговорення, поправок в статуті і подібне, є також вибір нової управи та розгляд ряду актуальних проблем в харитативній акції нашої харитативної централі, включно з розглядом деяких можливостей допомоги українцям за залізною заслоною, зокрема в Польщі. Тому Управа ЗУАДКомітету очікує, що всі зголошені делегати візьмуть участь у зборах та прийдуть на час. Збори починаються о год. 10-ій рано, а делегатів реєструватиметься вже в п'ятницю ввечорі та в суботу від год. 9-ої рано.

Проєктують оборонний бюджет на 1960-ий рік в сумі $ 42 більйонів

Вашингтон. — Пентагон вже тепер підготовляє оборонний бюджет на фінансовий рік 1959 - 1960, який Президент мусітиме предложити Конгресові в січні 1959 року. Оборонний бюджет на фінансовий рік, який почався 1-го липня 1958 року, виносить 41,078,000,000 долярів. Уряд хотів би втримати оборонний бюджет на 1960 рік на цій самій висоті, це значить, що уряд проєктуватиме видатки на оборону на 1960 рік в сумі 42 більйонів долярів. Та щоб можна було вдоволитися таким бюджетом, то вже тепер треба думати про припинення праць над далекоприцільною балістичною ракетою „Титан", над літаком, що має більшу від звуку швидкість і над „сімастром", який будує фльота. Відкинення або поважне зменшення згаданих проєктів зощадило б більйони долярів, і тому департамент оборони поважно обдумує цю справу. Ця справа буде вирішена через 6 тижнів, бо секретар оборони Ніл МекЕлрой виїде на Далекий Схід і вернеться аж при кінці жовтня. Кожна частина зброї має які найбільше зменшити свої видатки. Таку саму редукцію мають переводити і ті агенції, які займаються дослідами над новою зброєю.

Канадійський уряд стверджує поліпшення економіки

Оттава. — Статистичне Бюро 23-го вересня стверджує „поміркованy" поправу економіки. Бюро оцінює, що крайова продукція в першій половині цього року в річному відношенні становила 32 більйони долярів, на 2 % більше в порівнянні з минулим роком, коли вона виносила 31,3 більйона долярів. Але в господарських колах звертають увагу, що це збільшення спричинене в великій мірі завдяки подорожчанню товарів. В цілому 1958 році вартість продукції (товарів і виконаної праці) збільшилася на 1% від початку року дотепер. І надалі збільшується приватний прибуток робітників та прибутки фармерів внаслідок збільшення продукції живого інвентаря.

АРХИЄП. АЛБЕРТ ҐРЕҐОРІ МАЄР НАЙМЕНОВАНИЙ ДО ШИКАГО

Вашингтон. — Апостольський Делегат у Вашингтоні Архиєпископ Амлето Джованні Чіконьяні повідомив, що Святіший Отець Папа Пій XII на опорожнене становище Архиєпископа Шикаго після смерти Кардинала Стрітча найменував 55-річного Архиєпископа Мілвокі, Висканcін, Алберта Ґреґорі Маєра.

ЗДА стримують Чіянґ Кай-шека від офензиви проти Пейпінґу

Тайпей. — У цій столиці Формози (Тайвані) відбулися в минулий вівторок кількаденні важливі наради між найвищими чинниками вільного Китаю і американського війська. В нарадах взяли участь м. і. сам маршал Чіянґ Кай-шек, його заступник і прем'єр Ченґ-ченґ, високі китайські вояковики, американський командант збройних сил на Тихому океані адмірал Ґаррі Д. Фелт, командант летунства ЗДА в тихо-океанському обширі генерал Лоренс Кутер, амбасадор ЗДА Еверет Друмрайт і ін. За твердженням часописів, названі китайські націоналісти настоювали на потребу бомбардувати прибережні артилерійські позиції китайських комуністів та переведення широких летунських операцій над китайським суходолом. Китайські націоналісти вважають що настав пригожий час знищити летунські й артилерійські споруди комуністичного Китаю і безпосередньо після того перевести висадну операцію на китайський суходіл. Головний аргумент такого становища — вічна небезпека агресії збоку комуністичного Китаю з одного боку та з другого — слабість комуніст. режиму, зненавидженого китайськими масами. Однак — твердять газети — ЗДА рішуче противляться такому плянові. Бомбардування китайського суходолу викликало б у відповідь бомбардування Формози, а тоді ЗДА були б втягнені у війну. Американський уряд цього не хоче і тому стримує китайських націоналістів від такої акції, пропонуючи в заміну — збільшення постачання в Квімой та скріплення укріплень Квімою сильнішою артилерією з дальшим засягом.

Китайські націоналісти збили 10 „МІҐ-ів"

Тайпей. — За офіційним націоналістичним китайським повідомленням, над протокою Формози збито знову 10 комуно-китайських літаків совєтського типу МІҐ-17 та, мобуть, пошкоджено ще 2 данні. Кількість комуністичних машин була куди більша від націоналістичних, американського типу „Сейбрбет". Комуністичні літаки числом коло 100 намагалися — за газетними твердженнями — загнати деякі націоналістичні машини над китайський суходіл і там збити їх, щоб дістати незбитий доказ, що націоналісти переводять налети на суходіл. Зрештою, це не була одностайна битва, а вона складалася з сутичок, що тривали 5 годин і простягалися на простір 400 миль вздовж берегів китайського суходолу. За націоналістичним твердженням, протягом останніх тижнів збито вже 24 комуністичні літаки.

Англія закликає Совєти впливати примирливо на комуністичний Китай

Об'єднані Нації. — Англійський міністер закордонних справ Селвин Ллойд звернувся з закликом до совєтського міністра закордонних справ Андрея Громика, щоб Москва вплинула у примирливому дусі на комуно-китайський уряд у Пейпінґу. Англійський міністер зробив це під час двогодинної вечері з Громиком, що він її мав в минулу середу в Ню Йорку. У тій вечері взяли участь з англійського боку англійський секретар закордонних справ (віцеміністер) Ален Нобл і амбасадор в Об'єднаних Націях Пірсон Діксон. За твердженням часописів, Громико не подав надії на зміну совєтського становища, яке — замість заспокоювати китайських комуністів — радше під'юджує їх та переціпто вується з ними в протиамериканській пропаґандивній кампанії. У зв'язку з цим повідомляють, що вигляди Варшавської конференції між американським і комуно-китайським амбасадорами на порозуміння щораз гірші, бо комуністи не відступають від своєї позиції, що Тайван є частиною Китаю і вимагають відвороту Америки з Далекого Сходу є передумовою миру Західня преса звертає увагу що совєтська й комуно-китайська преса присвячують більше місця атакам проти З'єдинених Держав за їх підтримку вільному Китаєві і голосніше вимагають, щоб ЗДА зліквідували свою військову базу на Формозі (Тайвані), ніж підкреслюють свої претенсії до Квімою і Матсу.

Альжирські партизани перейшли до великого наступу

Альжир. — У два дні після проголошення створення підпільного уряду для Альжиру альжирські партизани перейшли на цілій лінії до наступу проти французів. Як він виглядає у подробицях, покищо трудно з'ясувати — пояснюють закордонні кореспонденти в Альжирі, бо щойно згодом на підставі відомостей із різних частин краю, одержаних від втікачів і військовиків, можна буде скласти собі сяктак вірний образ. Альжирські партизани оминали одвертих боїв з французьким військом, обмежуючись від 4 років до несподіваних наскоків, до нападів із засідок та до терористичних актів супроти французів і власних земляків, співпрацюючих з французами. Тепер цілі з'єднання регулярної альжирської повстанської армії почали сходити в долини з своїх гірських кривок, здебільша за кордонами Тунісії. Альжирські націоналісти погрожують у своїх виданнях Франції, що наближається „альжирське Дієнбієнфу", — себто така поразка французького війська, яка — як колись в Індокитаї — докаже французам безвиглядність їхнього панування в Альжирі. З уваги на цю воєнну атмосферу в Альжирі, і страх мусульманських мешканців з одного боку перед терором націоналістів за голосування у плебісциті в справі нової конституції Франції 28 ц. м., з другого боку перед терором французів за неголосування — вислід плебісциту в Альжирі не віддзеркалюватиме дійсних настроїв.

КАПЕЛЯ БАНДУРИСТІВ ГОТОВА ДО ПОДОРОЖІ І КОНЦЕРТІВ

Це є Капеля Українських Бандуристів ім. Т. Шевченка, в новому складі і новому оформленні, готова до турне з прощальними концертами в Америці і Канаді та до виїзду з гостинними концертами в европейських столицях. Капеля, що є під мистецьким керівництвом Григорія Китастого і Володимира Божика, поповнилася і відсвіжилася рядом нових, молодих голосів, приготовила з найбільшою дбайливістю новий, репрезентативний репертуар, придбала нові, різнокольорові і стилеві українські жупани та поробила всі можливі тільки заходи, щоб гідно репрезентувати українську національну культуру. — Фонди на подорож Капелі до Европи склало українське громадянство Америки і Канади, але ще далеко не в такій висоті, як вони потрібні. Капеля очікує, що потрібну ще суму складе українське громадянство на ту благородну ціль своєю масовою участю в прощальних концертах Капелі в поодиноких містах Америки і Канади. Час і місце цих концертів подані в окремих оголошеннях.

У ЛИВАНІ ЗНОВУ ВУЛИЧНІ БОЇ — 30 ВБИТИХ

ОПОЗИЦІЙНИЙ ЛІДЕР КАРАМІ СТАВ НОВИМ ПРЕМ'ЄРОМ

Бейрут. — У першому дні урядування нового президента Ливану, генерала Фуада Шегаба, в середу 24 ц. м. і нового, призначеного ним, уряду столиця Ливану Бейрут, замість вернутись до нормального, мирного стану, була знову ареною завзятих кривавих вуличних боїв. Цим разом централною бойовою стороною була партія Фалянга, що підтримувала колишнього президента Каміля Шамуна яка також має свою озброєну боївку. Вона проголосила генеральний страйк на знак протесту проти схоплення невідомими людьми головного редактора її щоденника, Фуада Ґаддада, який мабуть, згинув з рук його політичних противників, прихильників єгипетського президента Насера. Націоналістичні партизани пробували силою примушувати купців відчиняти крамниці і від цього почалась стрілянина. Вона була така сильна, що, за газетними вістками, згинуло коло 30 осіб. Ливанська армія загрозила, що бомбардуватиме кожний дім, з якого впадуть стріли. Новий уряд закликав до спокою через радіо, а американське військо виставило скріплені стійки із скорострілами в дільниці, де мешкають американці, та на головному шляху до летовища і порту. Новий президент проголосив листу нового уряду. Як передбачувано, прем'єром став колишній прем'єр, поміркований опозиційний діяч Рашід Карамі з другого в Ливані найбільшого міста Тріполі. Він має 37 років. Крім головування в уряді він матиме ресорти внутрішніх справ і оборони. Уряд складається з вісьмох міністрів, в тому числі чотирьох християн, трьох мусульман і одного члена секти друзів. Прем'єр Карамі є греко-католик. Новим міністром закордонних справ є голова парляментарної комісії для закордонних справ Філіп Такля, також „поміркований опозиціонер" до політики попереднього президента Шамуна, християнин. Новий уряд заходиться біля двох найголовніших справ: розброєння цивільного населення та передумов для відкликання американських військ з Ливану. Згадана вгорі організація Фалянга заявила, що буде співпрацювати з урядом у ділі роззброєння населення і ліквідування так званих приватних армій. У середу скасовано в Бейруті поліційну годину, що тривала 24 години у вівторок, коли Фуад Шегаб склав присягу на інавгураційних зборах у парляменті. До вуличного заколоту і неспокійної атмосфери причинилась завзята стрілянина „для забави", сліпими набоями і пускання „фосверків" підлітками з нагоди мусульманського свята — роковин народин Мохаммеда.

Архиєп. Макаріос пропонує нову розв'язку проблеми Кипру

Атени. — Релігійний і політичний лідер кипрських греків архиєпископ Макаріос, якому англійці заборонили вертатися на Кипр та який тому постійно живе в Греції, оприлюднив у розмові з вибатною діячкою англійською Партії праці Варварою Кестл власний проєкт розв'язки кипрської проблеми. Макаріос пропонує надати Кипрові на протяг 4-ох років широку автономію, з тим, щоб вона стала переходом до повної власної самостійности, незалежної від Греції. Макаріос запевняє, що турецька меншина на Кипрі дістала б повні гарантії власного розвитку. Турки відразу визнали цей плян за неприйнятливий, а англійці поставились до нього з резервою. Англійський губернатор на Кипрі сер Гю Фут заповів, що він реалізуватиме плян „тридержавної відповідальности" за Кипр. Туреччина заповіла, що вона вишле свого представника до адміністраційної ради Кипру, зате Греція відкинула цей плян, а революційне підпілля кипрських греків заповіло активне поборювання того пляну. Справа Кипру буде предметом дебат на біжучій сесії Генеральної Асамблеї Об'єднаних Націй.

Австрія дораджує Мадярщині проголосити амнестію

Об'єднані Нації. — Австрійський міністер закордонних справ д-р Леопольд Фіґль нав'язавши до рішення Генеральної Асамблеї перевести широку дискусію над ситуацією на Мадярщині, звернувся з закликом до комуно-мадярського уряду, щоб той припинив переслідування учасників повстання з 1956 року та проголосив широку політичну амнестію. При цій нагоді австрійський міністер твердив, що Австрія примістила від кінця останньої війни кругло мільйон втікачів, з яких коло 200,000 осіли в Австрії на постійне. Д-р Фіґль поручав мадярським комуністам звільнення засуджених за політичне прізвище в'язнів та зворот в напрямку громадянських свобод своїх громадян. Він вбачав добрий знак для міжнародної ситуації у згоді ЗДА й СССР на конференції є справі припинення дальших атомових дослідів і в справі заборони проти несподіваної атаки.

В АМЕРИЦІ

● **Нюйоркський правник професор Бернард Шварц** тріюмфує після резиґнації Шермана Адамса, бо це він, Шварц, започаткував слідство проти Адамса, будучи дорадником конґресової підкомісії. Д-р Шварц каже, що тепер люди навіть на найвищих становищах казатимуть самі до себе: „Уважай, бо можуть тебе зловити так, як Адамса".

● **Ціни днини** перепроваджують 275 немовлят із старого дому в Ню Йорку до шпиталю для найдухів, збудованого за 10 мільйонів долярів на розі 3-ої евеню і 68-ої вулиці. Усіх цих немовлят доглядають 170 медичних сестер. У їх перепровадженні до нового дому медичним сестрам допомагають 30 сестер-черниць та численні інші добровольці.

● **Професор Вашинґтонського університету д-р Е. В. Кавдри** заявив, що існують переконливі докази на те, що надмірне куріння спричиняє пістряк легенів. Фільтри в цигарках — твердить він: зовсім не забезпечують проти пістряка. Курці сигар і люльок менше наражені на пістряк легенів, але їм натомість загрожує пістряк на язиці.

● **До Ню Йорку вернулися 71 американських промисловців**, які перебули 17-ох днів подорожували по СССР. Вони кажуть, що совєтські робітники переконані в тому, що впродовж найближчих 10-ох років совєтська продукція перегнає американську.

● **Комісар виховання** Нюйоркського стейту д-р Джеймс Е. Аллен заявив, що до народних і середніх шкіл цього стейту ходить 3,436,000 дітей, з того 2,640,000 до публічних шкіл, а решта до приватних. Цього року число дітей в школах, порівняно з минулим роком, збільшилося на 131,736, тобто на 4 відсотки, в порівнянні з минулим роком.

У СВІТІ

● **Англійський маршал Вайкавнт Монтґомері**, один із героїв останньої війни, заступник головного команданта збройних сил НАТО, скінчив 70 років життя і перейшов у стан спочинку. З цієї нагоди у головній кватирі НАТО під Парижем влаштовано параду. Між численними депешами, що наспіли з-закордону, була також від Айзенгавера, адресована до „дорогого Монті". Монтґомері вернувся до Англії. Він має з собою 50 років військової служби.

● **Італійський уряд**, який хоче зберігати дуже добрі взаємини з Америкою, опинився в незручній ситуації, бо управа цивільного летунства в Італії рішуче заперечує проти того, щоб американські пасажирські ракетні літаки користувалися італійськими летовищами. Причина цього не ясна: бояться їх страшенний гуркіт. Компанія „Панамериканські світові летунські шляхи" старається дістати дозвіл на включення летовищ у Мілано і Римі в пляни летів своїх ракетних машин.

● **Колишня іранська королева Сорая**, що постійно проживає в Західній Німеччині, вийде незабаром заміж за німецького барона Дітера фон Мальзен Понікав, — твердить лондонський часопис „Дейлі Скеч". Шах Ірану Різа Палеві розвівся з Сораєю через те, що вона не може мати дітей. Її батько є іранським амбасадором у Бонні. З молодим бароном Сорая познайомилася чотири місяці тому.

● **У Монтемоджіо**, в Італії, у місцевій церкві відбулось одночасне вінчання чотирьох синів і двох дочок Джузеппе Аоста. З-посеред Костів були два брати-двійняки, а між тими, що повінчались з Костами — дві сестри та сестра і брат. Батько, Джузеппе Коста, хвалився, що це була його ідея так спарувати молодь. На вінчанні було 300 гостей і кільканадцять фотографів з різних часописів. Батьки Кости тепер надіються, що вони матимуть ще трос неповінчаних дітей.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ІНСТИТУЦІЯ НАШОГО СУМЛІННЯ

В найближчу суботу, 27-го вересня, відбудуться у Филаделфії вже шості з черги загальні збори нашої харитативної централі — Злученого Українського Американського Допомогового Комітету, загальновідомого під зіставленою з початкових літер назвою ЗУАДК. Ця організація, що наступного року відзначатиме своє 15-річчя, належить, без сумніву, до найбільш популярних українських організацій, і її оправдано можна вважати інституцією нашого сумління.

Зайво було б пригадувати 15-літню історію ЗУАДКомітету і проведену ним працю. Не легко її є схарактеризувати, бо входять тут в гру найбільші екстреми людських переживань і почувань, про які часто пишеться поезії чи компонується пісні.

Війна, та ще й світова, означає смерть, руїну і горе, означає вдів і сиріт, означає брак даху над головою, голод і холод. Б результаті останньої світової війни всі ці поняття концентрувались в ще одному її продукті — так званих „переміщених особах", не тисячі, але мільйони яких розіялa воєнна хуртовина по всіх бездоріжжях світу.

Створення ЗУАДКомітету було голосом сумління американських українців, що відізвалось на недолю братів, над якими, крім всіляких поневірянь і недолі, зависли ще чорні хмари обвинувачень, дискримінації та рівнозначної із загибіллю примусової репатріяції. Все це стало не тільки предметом турбот ЗУАДК, але й частиною його власної долі, бо і проти нього звернулась частина тих ворожих наступів, що велися проти скитальців. Оборона проти тих наступів силою факту мусіла перейти в акцію вже політичного значення і вартости першої ваги.

Це була перша фаза праці ЗУАДК. Друга і третя фази — це допомога і переселення, а теперішня фаза — це вже допомога і суспільна служба.

Якщо сумління американських українців міряти працею та успіхами ЗУАДКомітету, і то не тільки в харитативній, але й політичній та культурній ділянках, зв'язаних з першою, то кожний з нас міг би вважатись „добрим Семом", якому ще тільки крил бракує, щоб янголом бути. Але нам ще далеко до тих крил, якщо міряти наше сумління властивою міркою, себто нашими пожертвами на цілі ЗУАДКомітету. Правда, колись бувало інакше. Відомо бо, що сама тільки стодолярова акція „Свободи", ведена на початку існування ЗУАДКомітету, дала йому круглo 30,000 долярів, і не багато було наших громадських чи родинних імпрез, про які не було б цифрової згадки в виказах пожертв для ЗУАДКомітету. Тоді з нашим сумлінням було все в найбільшому порядку. Але з часом сумління почало нидіти, і ЗУАДКомітетові прийшлося рятувати його славу всілякими тісними зв'язками та контрактами з американськими й міжнародними державними та напівдержавними харитативними і переселенчими інституціями, зберігаючи при цьому свою повну незалежність української організації.

Очевидно, що в кожній праці харитативного порядку завжди було і буде найбільше невдоволених. Немає бо харитативної інституції, яка могла б задовольнити всі потреби тих, яким вона допомагає, а у випадку ЗУАДКомітету ці потреби можна було задовольняти тільки до тієї міри, до якої відзивалось сумління жертводавців. Інше діло, що ЗУАДКомітет, як і все людське, не є ідеальною організацією, але також ідеальними не є ті, що допомогу давали, і ті, що її одержували. В кожному разі ця наша харитативна централя, наш ЗУАДКомітет, має без порівнання більше світел, ніж тіней, і тому можна нею пишатися.

Загальновідомою правдою є те, що найбільшою політичною мудрістю вважається вміння передбачати. До такої політичної мудрости треба зарахувати і створення ЗУАДКомітету. Але ця колишня мудрість могла б легко перетворитися у велику глупоту, якби ми вже сьогодні не пробували задати собі справу з тієї ролі, яка може припасти ЗУАДКомітетові завтра, не кажучи вже про його вже ще великі завдання сьогодні. Калькуляція проста: ми знаємо, що весь український нарід, внаслідок довгої неволі, окупації і експлуатації, належить до найбільш потребуючих у світі. Ми також віримо і переконані, що залізна заслона „так або інакше", раніше чи пізніше впаде, і тоді ми зможемо цю допомогу нашому народові дати. Не треба великої фантазії, а треба тільки трохи здорового розуму, щоб збагнути, яку неймовірно велику ролю може в такому випадку відіграти ЗУАДКомітет, міжнародно визнана і акцептована харитативна установа. Проте, свої майбутні завдання ЗУАДКомітет зможе виконати тільки тоді, якщо ми допоможемо і уможливимо йому виконувати його призначення сьогодні. Це повинні мати на увазі і ЗУАДК, і українська суспільність, і суботишні збори. ЗУАДК мусить бути і залишитись тим, чим він є: інституцією нашого сумління.

МОСКВА І ПЛЕБІСЦИТ У ФРАНЦІЇ

Всенародне голосування (плебісцит або референдум), яке має відбутися в неділю 28 вересня ц. р. у Франції і під час якого французьке населення має прийняти або відкинути проєкт нової конституції, викликає в Москві величезне занепокоєння. Совєтські самодержці і диктатори „світового комунізму" докладають усіх зусиль, щоб, з одного боку, підбичувати французьких комуністів, а з другого — застрашити французьких соціялістів і інших партій примарою „фашизму" і „тоталітаризму", що неминуче... знищить Францію після того, як французький народ прийме нову конституцію. Про загрозу цього французького „фашизму" товчуть безупину московська „Правда" й інші совєтські газети. Із довжелезними статтями на цю тему виступає орган нового Комінтерну — „наради комуністичних і робітничих партій" п. н. „Проблеми Миру і Соціялізму". Виступив у цій справі із „попередженнями" супроти Франції в неділю 21 вересня сам Нікіта Хрущов, повторюючи перемелювані совєтською пресою „аргументи" проти прийняття проєкту нової конституції. Ще ніколи протягом сучасної історії якась чужоземна партія і чужоземний уряд не добивалися так наполегливо вирішного впливу на плебісцит в якійсь чужій країні, як це робить тепер комуністична партія Совєтського Союзу і голова його уряду.

Чи не найбільше уваги присвячує ситуації у Франції „Правда", орган центрального комітету комуністичної партії СССР. Протягом останніх двох тижнів не було й одного числа цієї газети, в якому, крім таких чи інших тенденційних і „сповнених тривоги за майбутнє французької демократії" повідомлень, не було б основних статтей про „загрозу фашизму", яка буцімто нависла Дамокловим мечем над „бідолашною" Францією. Вже самий перелік статтей, надрукованих у „Правді" на цю тему, показує, скільки уваги прикладають московські самодержці до справи зміни французької конституції і до всенародного голосування, що має відбутися 28 вересня.

У числі 253 з 10 вересня надрукована в „Правді" стаття якогось І. Іванова п. н. „Закройщик из Пале-Рояля", присвячена відомому французькому політикові 80-літньому Полеві Рейно, голові дорадчого конституційного комітету, що опрацював текст нової конституції. У цій статті названо Рейно „хитруном", патроном „зрадників", „гробокопателем Франції" і т. ін. Водночас автор статті попереджає соціялістичну, радикальну і інші республіканські партії, що якщо буде прийнята нова конституція, то репресії чекають не тільки комуністів, але й їх.

Подібна стаття, але присвячена вже секретареві соціялістичної партії Гю Молле, надрукована зараз таки в черговому числі „Правди" (з 11 вересня ц. р.). Автор цієї статті якийсь Д. Фьодоров, лаючи Молле „зрадником", „відступником" і „предтечею фашизму", попереджає делегатів з'їзду соціялістичної партії, який відбувався цими днями в Парижі, що „фашизм несе із собою смертельну загрозу для всіх демократичних партій, в тому числі й для соціялістичної".

В наступному числі „Правди" вміщено вже аж два великі „французькі" матеріяли. Перший — це резолюція центрального комітету французької комуністичної партії в справі конституційного плебісциту із закликом до всіх партій, передусім соціялістичної, повести „спільну боротьбу проти диктатури де Голя і зрадництва Гю Молле" і голосувати під час плебісциту проти нової конституції. А другий матеріял — це кореспонденція Г. Ратіяні з Парижу п. н. „Проти прислужництва перед реакцією", присвячена з'їздові французької соціялістичної партії.

Виповнені „французькими" матеріялами також і наступні числа „Правди". В числі з 13 вересня надрукована в підвалі велика кореспонденція Г. Ратіяні п. н. „Боротьба навколо референдуму у Франції продовжується". В черговому числі з 14 вересня надрукована стаття цього ж кореспондента „Правди" про розкол у французькій соціялістичній партії", що стався буцімто внаслідок „зради" Гю Молле. Зараз же на другий день, 15 вересня, „Правда" надрукувала велику статтю „Не референдум, а фікція", спрямовану проти „антидемократичної конституції", і вміщено у підвалом фейлетон Андре Вюрмсера „Мій Париж" із запевненням, що населення цього міста скаже під час плебісциту своє „ні" проти конституції.

Подібні матеріяли принесла „Правда" і в чергових числах. 16-го вересня надрукувала вона заяву ген. секретаря французької комуністичної партії п. н. „Ми скажемо ні!". В цьому ж числі вміщений передрук великої статті із журналу „Проблеми Миру і Соціялізму" п. н. „Проти фашистської загрози у Франції" із попередженням, що ціллю всенародного голосування у Франції є „зліквідувати демократію у Франції" і з пропозицією створити спільний фронт усіх, хто „бореться проти фашизму". В числі ж із 17 вересня надрукована стаття якогось „кандидата правничих наук" М. Крутоголова п. н. „Проєкт французької конституції і парлямент", в якій цей крутоголова намагається довести, що нова конституція встановить у Франції „римський монархію" під приводом ... президента.

Але найбільші гармати вдарили на Францію із сторінок „Правди" в четвер 18 серпня — стаття Іллі Еренбурга „Думки про Францію", в якій він ділиться із читачами своїми „тривогами й надіями", і в неділю 21 вересня, коли із сторінок „Правди" і з голосників усіх московських радіостацій залунало проголошення самого Нікіти Хрущова (треба підкреслити — голови совєтського уряду і провідника совєтської компартії) із закликом до боротьби з фашизмом у Франції і з попередженням, що так само, як де Голь, приходив до влади колись Гітлер.

Совєтська кампанія проти всенародного голосування у Франції з виразним намаганням вплинути на те, щоб французи голосували проти нової конституції, і вкінці виступ Хрущова проти голови французького уряду як провідника „реакції" — є, як можна бачити зі змісту приведених в цьому огляді матеріялів, брутальним втручанням у внутрішні французькі справи. Так зрозуміла всі ці виступи французька опінія і так само прийняли її навіть учасники з'їздів соціялістичної і радикальної партій у Франції, які величезною більшістю голосів вирішили голосувати за нову конституцію.

Юрій Студинський

НАША КУЛЬТУРНА РЕПРЕЗЕНТАЦІЯ

Не беремось давати фахової рецензії на виступ танцювальної групи Орлик, яка приїхала до Мюнхену з Манчестеру, бо ми не є знавці в тій справі. Хочемо тільки подати враження очевидця, який довгі роки, час від часу, оглядає різні балетні групи в добрих театрах Західньої Европи. Отже, „пишемо ще тільки як „паркетконер".

Танечна група Орлик, яка була запрошена містом Мюнхеном взяти участь у фестивалі „Европа співає й танцює", мала дуже великий успіх, а приблизно три тисячі німців і 300 українців на залі гураганoвими оплесками закликали наших молодих танечниць і танцюристів до щораз нових наддатків. Отже, успіх був повний і німецька фахова критика висловилася дуже позитивно про виступ наших молодих артистoк і артистів, які під проводом п. Дмитра Дністровика прибули із-за Ля Маншу до столиці Баварії.

А тепер наші не фахові замітки: я завжди ненавидів і ненавиджу картину Рєпіна „Запорожці пишуть лист до султана". Я бачив із світлин моїх предків, що жили приблизно сто років тому, але я ніколи не бачив таких постатей, які зображені на картині Рєпіна. Уявляю козаків я собі українськими хлопцями, а зовсім не лисоголовими із оселедцем-чубом на головах. Якщо б вони так виглядали, то треба було б викреслити з української літератури всі ті любовні вірші, в яких оспівується тугу дівчини за козаком, що пішов у похід. І тому мені здається, що мистецька група Орлик непотрібно характеризує козаків, бо твх членів ансамблю, на зразок негарної картини Рєпіна.

А тепер про наших дівчат, що виступали в цьому балеті. Вони всі гарні, добре збудовані, і видно, що знаменита школа п. Дністровика дала їм (як і мужчинам) еластичність рухів. І коли відома німецька журналістка п. Кірдорф написала, що ці дівчата пригадують їй радше кінових артисток, ніж дівчат із української полонини, то це не був якийсь некомпліментар для наших молодих артисток. Це радше була у мистецькій формі доброї німецької журналістки підкреслена справедлива заввага, що танечна група Орлик під орудою п. Дністровика стоїть на грані між народним танцем і мистецьким балетом. Підписаний знає особисто рецензентку, і в неї не було абсолютно ніякої злої волі, зрештою, її критика (в „Зюддойтше Цайтунг") була наскрізь прихильна.

Як довідуємось, найкращі танечниці й танцюристи групи Орлика виступлять разом із Капелею Бандуристів ім. Т. Шевченка по великих містах Західньої Европи. Нема сумніву, що танцювальна група Орлик гідно виз'яжеться із свого завдання. Ми віримо також, що Капеля Бандуристів приїде до Европи із клясичною, дуже добре обдуманою, співацькою програмою.

Німецька й інша европейська публіка вже дещо пересичена примітивними народними піснями. Не треба забувати, що коло 20 емігрантських груп живуть в Европі і постійно виступають із своїм фольклором.

З нагоди Свята 22 січня, яке влаштувало Центральне Представництво Української Еміграції в Мюнхені, приступив до мене один із баварських міністрів, знавець музики, який подякував мені, зокрема, за те, що він не потребував слухати протягом двох годин — так, як то він слухав на яких більше 20-ти концертах інших національностей — в примітивному виді, тобто мистецько не оброблених, народних пісень. Цим він не хотів образити чи злегковажити українську народну пісню, яку він любить. Але він захоплений в'язанкою українських бойових і вояцьких пісень, які були виконані оркестрою, зложеною з 40 людей в мистецькому оформленні відомого українського композитора Євгена Цимбалістого. Отже, підписаний — а він має враження, що висловлює думку цілого українського громадянства — заявляє, що всі ми ждемо з нетерпеливістю приїзду Капелі Бандуристів, яка, разом із дуже доброю танечною групою Орлика, принесе славу українському мистецтву, тобто український музичний культурі в цій Західній, такій вибагливій по музичним оглядом, Европі.

С. Онацький

З ПІВДЕННОЇ АМЕРИКИ

Що важливіше — „Навтилюс" чи „Спутник"

На цей запит відповідає буеносайреський італомовний часопис „Іль Корієре делі Італіяні" з 11 вересня. „Ракетна наука — тільки галузь балістики, яка, проте, чим раз більше заглиблюється в поле астрономії, механіки і т. д. За кілька десятків років можна буде бачити, куди вона нас приведе. Але тепер ми можемо тільки сказати, що ця наука зробила свої перші кроки яких 30 років тому і мала свої перші практичні застосування в Німеччині Гітлера з V-1 і V-2. Цієї науки не знали ні в СССР, ні в ЗДА. Обидві ці країни одержали її одночасно від німецьких учених 13 років тому. З того видно, що ми знаходимося ще тільки в початках. Покищо цією наукою цікавляться тільки нечисленні фахівці, і тому вона не може ще бути показником того чи іншого культурного чи технічного стану тої чи іншої країни. „Навтилюс" натомість походить із науки будови підводних кораблів і мореплавства — обидві науки дуже давні, трудні й корисні всьому людському родові. Крім того: підводний човен — це не якийсь там собі летючий прилад, що складається головно з зовнішнього кістяка, який треба відповідно збудувати й випустити... „Навтилюс" — це перший практичний застосування ядрової енергії для справ миру, а не війни. ЗДА зробили з ним перший крок до мореплавства з ядровим мотором на поверхні води і під водою: невдовзі ми подорожуватимемо через океани з допомогою ядрової енергії.

„Але погляньмо уважніше, що означає подорож „Навтилюса". Це 3,500 тонн містоти, довершив подорож — частково на поверхні, частково під водою — в 60,000 миль. Під льодовим покривом він плив із разючою швидкістю 20 вузлів. Прибувши до Портленду, згідно з передбаченим розписом години, він відновив своє паливо для дальшої дороги; вийнято з нього кульку урановою завбільшки з гольфний м'яч і замінено її рівновартісною кількістю. В дійсності, ця заміна навіть не була необхідна: підводний човен міг би ще проплисти 8,000 миль з попередньою кулькою урановою. Щоб проплисти таку саму віддаль на звичайному паливі, „Навтилюсові" треба було б зужити 3,500,000 літрів нафти.

„Як відомо, „Навтилюс" — тільки перший з серії 33 підводних атомових човнів, з яких три вже функціонують, інших три незабаром будуть закінчені, а два розпочаті будовою. Розраховують, що на 1960 рік вся програма побудови 33 підводних атомових човнів буде здійснена, бо їх тепер уже будують серіями".

Боротьба в Карпатах

Буенос-айреський німецькомовний щоденник „Фрає Прессе" з 2 вересня вмістив цікавий допис свого кореспондента з Відня, п. Фр. Кс. Енгельберта під заголовком „Безгамірна війна в Карпатах". У цій статті подано досить безсторонньо, і навіть із значною симпатією до українських повстанців, незнані в західній пресі відомості про безнастанну війну, що точиться в наших горах:

„Непомітно і, на жаль, без уваги вільного світу, численні тисячі чоловіків і жінок провадять боротьбу в Карпатах від Татр до Залізних Воріт за волю своїх народів. Протягом п'ятнадцяти років, у найгустіших гірських лісах, серед непрохідних багниць, ставлять вони спротив совєтським збройним силам. Почавши від 1944 р., коли то пересувався бойовий фронт на захід, і УПА, українські повстанські відділи відійшли в непристугні гірські терени, де вони вели розпачливу боротьбу проти німецького війська і проти совєтських військ, становище мало змінилося. Як давніше, так і тепер, лише деякі просмики можуть бути використані Совєтами, — на інших же їх смерть. Московські найздібніші стратеги навпереміну отримують потаємні завдання покласти край підпільній боротьбі українців на цьому вельзалізному комунікаційному терені між СССР, Угорщиною та Румунією. Генерал Голлнєв кинув був у діло панцерники, ударні частини, підтримані літаками, але — в порожнечу. Кремль спробував був виселити українське населення з гірських сіл і заселити їх русскими мужиками, щоб ізолювати повстанців. Від того виникли спустошені частини країни: новоприбулі мусіли зайняти становище — за чи проти повстанців, бо невтральности тут не може бути. Ті, з них, що підтримували совєтські інтереси, не сміли обробляти свою ріллю без військової охорони..."

Переповівши трохи історію Карпатської України, автор допису знову вертається до сучасного стану:

„Недавно українські повстанці об'єдналися з румунськими борцями за волю і виявляють свою активність на Буковині та в Карпатах. Що це об'єднання тісне, засвідчує офіційне оголошення, яке з'явилося в колишній столиці Карпатської України, в Хусті, а також у різних румунських місцевостях украї-

(Закінчення на стор. 3-тій)

ВТІКАЧІ ІЗ СХІДНЬОЇ НІМЕЧЧИНИ

Як повідомляють американські кореспонденти з Бонну, столиці Західньої Німеччини, хвиля втікачів із Східньої Німеччини не зменшується. Останнім часом поважно зросло серед утікачів число інтелектуалів та представників середньої кляси населення. Як звітує Теодор Оберляндер, міністер у справах втікачів в уряді Аденауера, в липні ц. р. 19,283 втікачі „вибрали свободу" — на 35 відсотків більше, як у попередніх місяцях. Змаліло число втікачів у віці нижчому від 24 років, зате поважно зросло число втікачів з високою освітою. Це є ознакою більшого комуністичного тиску на політичному відтинку.

За останніх шість місяців втекло до Західньої Німеччини дві тисячі лікарів, високо-кваліфікованих техніків і науковців. В результаті комуністичні лідери вдарили на сполох, що можуть втратити всю свою провідну верству. Представник червоного президента Німеччини, В. Ульбрихта, зажадав від партійних пропагандистів, щоб вони змінили своє відношення до інтелігенції, зокрема до старших віком професорів, науковців, інженерів, учителів. Як подає звіт Т. Оберляндера, за останні два місяці, що минули від тієї „перестороги", ситуація не покращала, і тому втеча німецької фахової інтелігенції не припинилася, а, навпаки зросла.

Загальне число осіб, що досі покинули Східню Німеччину, становить 24 відсотки загального населення Західньої Німеччини. Еміграція до ЗДА та до Австралії частинно розв'язує цю важку популяційну проблему. Наприклад, із загального числа 44,910 тисяч німецьких іммігрантів у ці країни аж 40 відсотків було недавніх утікачів із східних областей розчленованої Німеччини. Також направлювань репатріянтів з СССР, яких в перших десяти днях серпня повернуло 190 осіб.

М. С.

Читайте українські книжки і газети, бо часте читання веде до просвіти, а просвіта — це сила!

Д-р Дмитро Бучинський

ЗІ ЗГАДОК НАТАЛЕНИ КОРОЛЕВОЇ

(11)

Тому, що більшість творів Наталени Королевої друкувались між двома світовими війнами, нашим читачам на чужині вони майже невідомі, бо недоступні. Помилкову було б бодай не перечислити їх тут. Тому, що різні автори порізному підходять до творчости Наталени Королевої, навіть відносно змісту деяких творів, покористуємось відомостями самої письменниці та відомостями, зачерпнутими з точних бібліографій. Більшість авторів першою друкованою в українській мові книжкою Наталени Королевої вважають „Во дні они..." Це не згідне з правдою. Напевне першим її книжковим виданням є „Життя святої великомучениці Варвари", що її видав у 1922 році в Тарнові проф. Іван Огієнко. Це книжечка на 16 сторінок друку. Наталена Королева зробила добрий переклад з латинської на українську мову „Наслідування Христа" Томи Кемпійського. Книжка появилась друком у Жовкві, у в-ві оо. Василіян. Року видання не можу устійнити, але це може бути одно з перших, коли не перше книжкове видання праць Наталени Королевої. Є ще й третя праця, року видання якої не знаємо, це „Дорога досконалости", св. Терези де Авіля, переклад з еспанської мови, але де й коли вона була видана — не знаємо.

Про ці три твори біографи Наталени Королевої навіть не згадують, а їх поминати не можна, бо вони були для неї не тільки першими літературними кроками, але також тією літературною „заправою", про яку думав В. Королів.

З львівських видань першою книжкою є історична повість, на яку складаються цілий ряд цікавих картин з життя німецького середньовіччя, де бачимо: лицарство, монахів, учених, волхвів, ремісників і простий люд. Це „1313", рік, в якому Бертольд Шварц винайшов стрільний порох. Книжка появилась у Львові, В-во „Дзвонів", „Бібліотека „Дзвонів", ч. 9, сторін 113 + 3 непл. великої вісімки, з друкарні „Бібльос" у Львові.

„Во дні они..." — збірка євангельських оповідань, але з археологічного боку. „Бібліотека „Дзвонів", ч. 11, Львів 1935, стор. 40. Друге видання появилось в Бібліотеці „Християнського Голосу", Мюнхен 1948.

„Предок" — повість. Про цю повість письменниця подає таку інформацію: „З родинних анналів, як стрінулись у сарацинській неволі, бранцями, у XV ст. мої предки: з матірньої сторони дон Карльос Лясерда де Кастро і батьківської Адам Дунін-Борковський. Повість задумана в трьох частинах. Надруковано тільки перша частина в „Бібліотеці „Дзвонів", ч. 22, сторін 143 + 1 неп., малої вісімки; з друкарні „Бібльос" у Львові.

„Сон тіні" — повість з життя римського цісаря Адріяна (Гадріяна). Головна постать — Антиной, син Адріяна й християнин. Його веліла вбити Адріянова жінка Собіна, зі страху, щоб Антиной не засів на престолі. Книжка появилась у „Дружині" в в-ві кооперативі „Дружина", Львів 1938, стор. 237 + 3 непл. малої вісімки. З друкарні Наукового Т-ва ім Шевченка.

На ті роки припадає поява ще двох книжок Наталени Королевої, а саме — збірка оповідань „Інакший світ", правдоподібно, появилася вона у в-ві „Дзвонів", Львів 1936 (?), стор. 121 (?), і автобіографічна повість „Без коріння", в якій авторка дає картини зі свого перебування в „інституті благородних дівиць" у Києві, куди її „запроторила" мачуха з метою, щоб навчалася московської мови. І ця книжка, правдоподібно, появилась у в-ві „Дзвонів", Львів 1936 (?), стор. 121 (?).

У в-ві „Пробоєм" у Празі появилось дві частини прекрасних „Легенд старокиївських". Перша частина — в 1942 році, стор. 98+2 неп., великої вісімки, як 21 число „Книгозбірні „Пробоєм", а друга — в 1943 році, про яку не маємо відомостей. Цикл легенд ще не закінчений. Письменниця має їх ще багато в рукописі, можливо на дві-три книжки, попереднього розміру.

Останній з друкованих творів Наталени Королевої (передрук з львівських журналів) це збірочка легенд „Подорожній", що появилася у в-ві „Добра Книжка" в Торонті 1953 року, стор. 64, малої вісімки.

В рукописах маємо ще такі твори: „Шляхами і стежками життя", дуже гарна автобіографічна повість, якою ми покористувались при писанні цих згадок. Немає ніякого сумніву, що книжку варто надрукувати, бо рукописи може пропасти, як вже пропали їх, коли не тисячі, то сотні, в наших тяжких життєвих умовинах. Правдоподібно, що ще цього року появиться історична повість Наталени Королевої „Що є істина?", чи повість про Понтія Пилата, який походив з еспанської Таррагони.

Крім цього є ще в рукописах друга частина повісти „Сон тіні", що називається „Останній Бог" і повість про Мойсея „Мезу, жрець сгипетський".

Ще 1938 року видавництво „Дружина" у вступі до повісти „Сон тіні" писало: „Ад фонтес! До джерел! До вічних скарбниць античного світу. Вертаймось до джерел великої творчости, бо без того загрожує народам духова пустка та здичіння!" — Такі голоси гомоніть уже по всій Европі. З кожним днем росте та кріпшає хвиля здорової реакції проти „гіпермодерни", проти деградації духових, в тому й мистецьких вартостей, проти внутрішнього зубожіння людини, яке принесли модерні матеріялістичні течії..."

Слова ці не тільки актуальні сьогодні, вони може актуальніші й пекучіші, як були двадцять років тому. Твори нашої Ювілятки Наталени Королевої сьогодні для нас недоступні, але у нас є багато можливостей, щоб дати їх в руки нашого громадянства, нашій молоді, що, без усякого сумніву, виправдало б витрату гроша.

Мадрид, у квітні 1958.

Кінець

І НАЗАВЖДИ...

Присвячувала кращі я рядки
Веселим, гарним,
що мене вражали.
Оспівувала зорі і стежки,
Свої прощання, зустрічі
й вокзали...

Де люди ті, і де шукать
їх слід?
Лиш ти один
зі мною остаєшся,
Зі мною поруч
вже п'ятнадцять літ
Ти журишся, радієш
і смієшся.

Не кинув ти один мене в біді,
Як в мене раптом
підломились крила.
Ти на руках піднав мене тоді,
А я тобі й рядка
не присвятила!

І дивна річ — ті давні почуття,
Ті зустрічі, що я згадувать
не треба,
Мене навчили пізнавати життя
І назавжди, навік
повірить в тебе.

ЛІДІЯ КОМПАНІЄЦЬ

Петро Пуцило

ФІНАНСОВИЙ ЮВІЛЕЙ

До різних ювілеїв, які з приходом нових імігрантів зросли вдесятеро, долучився на днях новий ювілей української громади в Америці, а в Шикаґо зокрема — фінансовий.

Досі на сторінках „Свободи" ніхто про такого роду ювілеї не писав, тому добре буде й про такий написати. Найстарша Українсько-Американська Щадничо - Позичкова Спілка „Тризуб" в Шикаґо і Америці перейшла з місячним замкненням книжок за серпень б. р. суму 10 мільйонів. Заснована в 1913 р. під церквою Пр. Діви Марії на Савт Сайді в Шикаґо, Спілка крутилася повних 40 р. коло 0.25 мільйона долярів. Стара приповідка, що найважче здобути перший мільйон, мала тут свою силу, але не дуже. Воно важко здобути перший мільйон, але в країні мільйонів не треба аж 40 років для здобуття першого! Значить, були поважні причини, які не допускали Спілки до зросту. Були недоліки ,а не лише вина коньюнктури. Про всі ті недоліки була вже мова в „Свободі" і повторювати повторене не треба.

Спілка „Тризуб", або по заінкорпорованому імені „Трайдент", перейшла вже в руки американців українського походження. По батьках прийшли діти, і ті не вдоволилися комірним, олівцем чи пером, вечорами не хотіли сидіти, а захотіли вдень урядувати. І сталося: недоліки усунено, модерний будинок збудовано, канцелярію змеханізовано. До того всього прийшли американський темп і видатність не лише праці, але й годин праці. — Бо живемо в часі великої конкуренції. Таку проблему конкуренції має УНСоюз. На довшу мету УНСоюз не видержав би, якби послугувався в організуванні нових членів самим лише патріотизмом. У. Н. Союз мусів забезпечити членам посмертне, бо це його головна роля. Але він мусів дати щось членам за життя. І що він дав з того, чого не могли дати американські конкуренти? Передусім дав конвенцію, найбільший форум вільного слова в демократичному світі. Кожний член У. Н. Союзу через своїх делегатів має там слово. Дав американським українцям славу і гордість покликатися на його ім'я і силу членів. Дав всім українцям цінні видання в англійській мові і оборонив добре ім'я України як треба було й перед судом. Це — лише кілька справ, всіх вичисляти тут не місце, бо слово — про фінансовий ювілей.

Отже, гроші є теж мірилом сили й солідности. Скільки там членів і мільйонів долярів — питають. Бо з цього судять люди, чи організація солідна і чи добре вона господарить.

Тому, хоч УНСоюз найбільшим своїм капіталом вважає людей — членів, а не мільйони, то чинники поза ним міряють його мірою фінансовою. Те саме відноситься до Відділів УНСоюзу.

Коли мова про „Трайдент", українці з 46 стейтів, з Аляски, Гаваїв, щадять в ньому. „Трайдент" перейшов кризу 40 років і за останніх лише 5 років від ½ мільйона дішов до 10 3/4. За місячі травень, червень і липень б. р. його вклади зросли на один мільйон. У світлі цих цифр радіємо з фінансового ювілею „Трайденту", в проводі якого є українці і союзовці на чолі з головним контролером.

„Трайдент" викінчує добудівку до дому, яка розміром вдвоє більша від теперішньої. З кінцем цього року, а в січні напевно нові умебльовані й змеханізовані бюра „Трайденту" будуть віддані до вжитку. Закуплено рогову площу з домом, яка по розібранні дому буде місцем для паркування авт наших клієнтів.

Свій успіх завдячує „Трайдент" не лише формі своєї американізації, але теж українізації. „Трайдент" вміщує свої оголошення в усій американсько - українській пресі, на радіопередачах, програмах і т. п. Всі українські видавництва мають в „Тризубі" свого мецената. „Тризуб" вислав по одному стипендистові з Америки і Канади на курси українознавства на „Союзівку". Значить, правдою є, хто більше дає, той більше має, а не навпаки. Звичайно, „Тризуб" студіює фінансові справи для свого успіху. Бере участь у фінансових з'їздах і конвенціях. Цього року на Конвенцію Щадничо - Позичкових Спілок делеґатами до Сан Франсіско в Каліфорнії їдуть від „Тризуба" інж. Степан Куропась і автор цих рядків.

Д-р Зиновій Храпливий — звичайний професор

З Ст. Луїсу, Мизурі, повідомляють, що на тамошньому Університеті св. Людовика з 1-го вересня ц. р. д-ра Зиновія Храпливого, професора теоретичної фізики, підвищено до ступня звичайного професора (популярно: повного професора). Це найвищий із чотирьох ступнів у скалі університетських викладачів в Америці (інструктор, асистент професор, ассосейтед професор, повний професор).

Проф. д-р З. Храпливий

Д-р З. Храпливий, молодший брат відомого на рідних землях між двома світовими війнами кооперативного діяча — сл. п. інж. д-ра Е. Храпливого, мусів пройти цілу цю скалю, не зважаючи на свій попередній стаж професора Університету ім. І. Франка у Львові, а далі, професора Міжнародного Університету УНРРА в Мюнхені, та професора мюнхенської філії Українського Технічно - Господарського Інституту, в роках европейської скитальщини.

1948 р., на запрошення Університету св. Людовика в Ст. Луїсі, д-р З. Храпливий приїхав до Америки й на цьому університеті дотепер викладає теоретичну фізику.

За десять літ побуту й праці в цій країні проф. д-р З. Храпливий своїми виступами на американських наукових конференціях і з'їздах, а далі, своїми науковими публікаціями не тільки зробив собі самому ім'я, але й причинився до утвердження престижу української науки взагалі.

Слід відмітити, що рівнобіжно з своєю професорською діяльністю, проф. д-р З. Храпливий виконує окрему дослідну працю на замовлення американського уряду.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Бриджпорт, Конн.

Огляд громадської праці в І-му півріччі 1958 р.

Загальні Збори Відд. УККА відбулися 2-го березня в Українськім Народнім Домі. Зборами проводив голова Від. УККА п. Мирослав Стахів. Молитву провів всч. о. парох Ярослав Шуст в приявності около 50 членів - представників Організацій та платників УНФонду. У звітовому році улаштовані імпрези: Академія в честь Т. Шевченка, Поминки у роковини смерти ген.-хор. УПА Тараса Чупринки-Шухевича, Академія Листопадового Зриву, Свято 40-ліття проголошення Української Соборної Незалежної Держави. Заходом Управи УККА брала українська громада участь в Святі Незалежности ЗДА 4-го липня в поході т. зв. „Варнум Фестівал". У всіх тих святах брали участь учні Української Парохіяльної „Рідної Школи" під проводом своїх учительок п-ні М. Шиманської і п-ні Н. Шустової. По звітах і уділенні абсолюторії уступаючій Управі, вибрано нову Управу в складі: голова — п. Володимир Чубатий; м-голова — п. Тарас Сливинський; секретар — п. Ярослав Гура; скарбник — п. Василь Бабій; члени — інж. Володимир Шуст і п. Дмитро Чернявський; Контрольна Комісія — п-ве Петро Болонний, Юрій Добош і п-ні Анна Чернявська. По зборах висвітлив п. М. Стахів фільм з походу української громади в „Варнум Фестівал".

Організацію Оборони Лемківщини основано на Загальних Зборах дня 2-го лютого ц. р. в Українськім Нар. Домі, при співучасті делеґата Гол. Управи п. Степана Женецького з Йонкерсу. Зборами проводив п. Юрій Добош, доповідь про потребу і завдання Відділу ООЛ виголосив п. Ст. Женецький. Опісля вибрано Управу Відділу в складі: голова — п. Олександер Роман, секретар — п. Ярослав Гура, скарбник — п. Осип Крундульчак; Контрольна комісія — п-ве Юрій Добош, Василь Сливинський і Ярослав Федоронько.

Товариство „Пласт - Прият" основано в Бриджпорті заходом ентузіяста пластової ідеї п. Василя Бабія. Він збирав підписи для заснування Т-ва, підготовив Заг. Збори, що відбулися 23-го лютого 1958 р. в УНДомі. Зборами проводив пл. сен. всч. о. Ярослав Шуст, секретарював п. Кость Котило, приявних було 50 осіб. Вибрано Управу в складі: голова — п. Василь Бабій, м-голова — п. Валерій Остапенко, секретар — п. Василь Максимюк, скарбник — п. Василь Цап, культ. - освітній референт — п-ні Мирослава Чубата, заступники членів Управи — п-ве Михайло Макаренко і Іван Свидиренко; Контр Ком. — п-ні Юлія Бура і Микола Максимюк. Працю започаткувала Управа „Зустріччю усієї української молоді та дітей", що відбулася 23-го березня, на якій діти весело бавилися. Зустріч закінчилася висвітленням діточого фільму та гостиною. Черговою працею Пласт - Прияту була збірка фондів на висилку дітей незаможних батьків до пластового табору на „Бобрівці". Відбувається заходом Пласт-Прияту курс нар. танків та підготовка театральної виставки.

Панахиду — за Борців полеглих за волю Карпатської України відслужено за ініціятивою Відділу УККА 16-го березня 1958 р. в Українській Католицькій Церкві.

Свято Тараса Шевченка відбулося 30-го березня 1958 р. заходом усіх Українських Організацій, при діяльній співучасті Українських Парохіяльних Шкіл і хористів Української Католицької і Православної Громад, під патронатом УККА. В програмі були продукції міш. хору під управою п. Івана Козака. Шкільні діти виконали під проводом своїх учителів ряд декламацій, сценку „Прощай, Кирилівко", Пласт виконав інсценізацію „Гамалія". Театральні артисти з Ню Гейвену п. Федорович і п. Боровик виконали інсценізацію уривків з поеми „Гайдамаки". Чистий дохід вислано на Наукове Товариство ім . Т. Шевченка.

Свято Матері відбулося заходом і силами учнів Української Парохіяльної „Рідної Школи" під проводом учительки п-ні М. Шиманської в залі УНДому. Свято відкрив духовний покровитель школи всч. о. Ярослав Шуст. Доповідь виголосила п-ні Ольга Сусла. Діти виконали різнородну програму: декламації і сценки. На закінчення виведено „Живий образ" при участі всіх дітей, які обдарували свої мами квітами. Свято було гарне і мами тішилися своїми діточками.

Відкриття новонабутого Українського Народного Дому. 8 червня 1958, в якому відбулося це небуденне Свято, на довго залишиться в пам'яті ураїнського громадянства м. Бриджпорту, тим більше, що в ньому взяли участь передові мужі української еміґрації в ЗДА, головний предсідник УНС і президент УККА п. Дмитро Галичин і головний предсідник УРС п. Антін Батюк. Свято попередила Панахида за номерлих членів УНДому в українських церквах. В залі нового УНД засіло при столах 350 осіб старої та нової еміґрації та гостей чужинців. Свято - бенкет відкрив голова УНДому п. Юрій Добош, вітав обох головних предсідників та місцевих гостей і просив приявного пароха української католицької церкви всч. о. Ярослава Шуста поблагословити дім. Після цього п. Добош передав провід бенкетом тут народженому американцеві українського походження — п-ві Йосипові Сливинському . Перший говорив п. А. Батюк від Виконавчого Комітету УРСоюзу, дякував за запрошення, ґратулював з приводу купна такого гарного дому, підносив заслуги уряду Відділу УРС в Бриджпорті — панів Й. Сливинського та його батька Петра Сливинського, 40-літнього секретаря Бриджпортського Відділу УРСоюзу та взагалі старої еміґрації, яка ставила підвалини під українське організоване життя. Взивав нових еміґрантів включитися в те життя, бажав найкращих успіхів в дальшій праці. П. Д. Галичин дякував за запрошення, складав ґратуляції, і бажав успіхів в дальшій праці, підчеркуючи, що УНДім повинен бути храмом української культури, в якому має зосереджуватися усе організоване громадське життя української еміґрації, звертав увагу, що в цьому році маємо відзначити два великі Ювілеї, а саме, один трагічний — 25-ліття масового Москвою штучно зорганізованого голоду в Україні і другий 40-ліття визвольного зриву в Західній Україні. О. Я. Шуст говорив про важку працю старої еміґрації, і її досягнення у виді українських церков і народніх домів; нова еміґрація застала громадське життя зорганізоване, влила до нього свіжої праці, доказом чого було те свято. П. Василь Сливинський подав коротку історію УНДому в Бриджпорті. Т-во засноване 30 січня 1938 р. при кількості 16 членів, в 1946 р. при 28 членах куплено перший дім за $7,250, а в січні 1958 р. куплено другий дім, що його сьогодні відкриваємо. Осторогою для нас була промова представника бувших власників купленого дому „Американсько - Русского Сокола" в особі п. Леська. Він приніс „поздрав від Ам. Русского Сокола" і зі сльозами в очах взивав нас, щоб ми трималися свого народу, щоб нам не сталося те, що їхньому Соколові — „ми втратили свою молодь, не було для кого і за що дім удержувати і ми мусіли його продати". Опісля промовляли представники запрошених українських Організацій, поздоровляючи з купном нового великого дому та бажаючи найкращих успіхів вдальшій праці і єдности. Свято закінчено співом українського і американського гимнів.

Академія в честь Героїв присвячена трагічній смерті Провідників Визвольних Змагань Гол. Отамана Військ УНР сл. п. С. Петлюри, полк. Є. Коновальця і ген.-хор. Т. Чупринки-Шухевича відбулася 15-го червня в залі УНДому. Того ж дня відправлено Панахиду в усіх українських церквах. Академію відкрив коротким вступним словом голова УККА В. Чубатий і візвав приявних, щоб повстанням з місць і однохвилинною мовчанкою віддали пошану усім відомим і невідомим Героям, які поклали своє життя на жертвеннику визволення України. П. Ярослав Федоронько в гарній доповіді змалював усі три, вище згадані, Постаті та говорив про велику ідею визволення Батьківщини. В мистецькій частині виступав хор під управою п. Ів. Козака, що складався з хористів українських католицької і православної громад, і відспівав три пісні: К. Стецека — „Покинь, мій синочку, ридати"; М. Гайворонського — „Шумить, гуде дібровонька" та І. Недільського — „Засяло сонце золоте". Дві декламації, виголошені з відчуттям змісту учнем Володимиром Фальком (Пам'яті С. Петлюри") і учнем Яремою Бабієм („Наша шана Героям"), зробили на приявних помітне враження.

Перед закінченням Академії візвав голова УККА п. В. Чубатий приявних громадян, щоб підписали протест до Французької Амбасади у Вашинґтоні проти знеславлення пам'яти Гол. Отамана С. Петлюри паризькою телевізією. Протест в англійській мові відчитав п. Й. Сливинський, який на внесення п. Костя Котила одноголосно прийнято і масово підписано. Свято закінчено співами „Ще не вмерла" і „Не пора".

Закінчення шкільного року Української Парохіяльної „Рідної Школи" відбулося 22 червня в залі УНДому. Воно складалося з трьох частин: мистецької, роздачі свідоцтв і принятя для дітей. Свято відкрив. всч. о. Я. Шуст. В мистецькій частині відспівав шкільний хор пісні: „Мово рідна, слово рідне" зі сольом учня Богдана Заяця і „Гей школярики, соколи". Ритмічні вправи до пісні „Через балку летить галка" виконали дівчатка, а до пісні „Видиш брате мій", хлопці. До хору і вправ акомпаньювала п-ні О. Сусла. Деклямації виголосили Павло Литвин, Анна Бзовий, Романа Якимець і Лідія Заяць, Мелянія Питльований і Зеньо Подубинський

Перед роздачею свідоцтв о. Я. Шуст виголосив до батьків промову про завдання української школи на американському ґрунті. Пані Шиманська подала звіт. Школу відвідувало 38-ро дітей, умовини, серед яких йшла праця в школі, про поступи дітей в науці і побажала дітям веселих вакацій. В імені шкільних дітей подякувала учениця Ірина Борис учителям за труд при навчанні і вручила дарунки від батьків, а опісля п-ні Шиманська роздала свідоцтва. Діти перейшли відтак до окремої кімнати, де при заставлених столах весело закінчили рік праці в школі. Імпреза була симпатична і вдала, діти вив'язались із своїх завдань добре, що свідчить про солідну підготовку і великий вклад праці учительни п-ні Шиманської і диригента хору п. Івана Козака.

Володимир Чубатий

З ПІВДЕННОЇ АМЕРИКИ

(Закінчення зі стор. 2)

ською й румунською мовами: в оголошенні закликається населення допомагати в боротьбі з повстанцями й повідомляти про „злочинців, які нищать засоби комунікації, грабують державне майно та загрожують життю державних службовців". За доноси обіцяно від 3,000 до 10,000 лей, або відповідну суму рублів. Численні посмертні згадки про совєтських та румунських поліцаїв і старшин, що з'являються в місцевих часописах майже без коментарів, свідчать також про розміри повстанського руху в горах".

Автор допису твердить, що переселювання місцевої людности було припинене в 1947 році. На це рішення вплинула, між іншим „спритна тактика повстанців: вони ніколи не з'являються масово, а провадять індивідуальну малу війну проти всіх тих червоноармійців та службовиків, які поповнюють якийсь злочин: якщо окупанти забирають худобу без заплати, ґвалтують жінок або арештовують українців, то мусять рахуватися з раптовою й рішучою протидією-відплатою. Коли ж поводяться спокійно і не кривдять населення,, можуть вільно ходити без зброї. Озброєних повстанці обеззброюють і, коли хто не хоче віддавати зброю, вбивають. Совєтські вояки переконалися, що їх особистий риск тим менший, чим гірше вони виконують службові накази. І таким чином прийшло до своєрідного співжиття на найнижчій площині..."

На думку автора допису, кількість повстанців в Карпатах треба рахувати на яких 20,000, але це число не стале, бо лише частина їх виконує постійно свою військову службу, а решта працює, як хлібороби, щоб схопитися за зброю, коли на те приходить відповідний час. Дописувач запевняє, що карпатські українці непохитні в своїй вірі в кращу будуччину України: „Справжнім провідником українців був Волошин, який в 1939 р. протягом кількох годин був головою вимріяної української держави. Одна з більших повстанських груп носить його ім'я, і мандрівні священики Греко-Католицької Церкви підтримують у карпатських пралісах його ідею, що колись ще прийде суверенна українська держава, яка існуватиме вічно..."

Виставка українського народного мистецтва

У днях 9-14 вересня відбулася в Буенос Айресі на вул. Рінкон 374, в вестібюлі арґентинського театру, невеличка числом експонатів, але з великим смаком уряджена виставка українського народного мистецтва п. Мирослави Арійчуківни, що вживає мистецького псевда — Карін Май. Дирекція театру, в якому Карін Май час від часу виступає, як акторка, відступила їй на тиждень безплатно той вестибюль на вечірні години. А що залишати на ніч там експонати здавалося небезпечним, і приходилося їх кожного вечора забирати ,а потім знову привозити, то ініціяторка виставки обмежилася власними експонатами — нечисленними, але добре підібраними. При вході на вулицю приваблював прохожих арґентинців напис в еспанській мові: „Українське народне мистецтво. Виставляє Карін Май". Всередині, під кожною річчю — написи на двох мовах — українській і еспанській. На одній стіні власні вироби панни Мирослави — вишивані рушники, пошивки на подушки, хусточки до носа, дуже гарна мережана краватка, така ж заставка (написано „показник"); навпроти — справжні музейні експонати власности панни Мирослави: різьблені гуцульські скриньки, хрести, чудова таця під посуд, бронзові медальйони Т. Шевченка, Ів. Франка, Почаївської Божої Матері..., а над усім цим мистецьки вироблений тризуб. Все дуже гарні речі, справді зі смаком представлені. Виходиш із цієї виставки здивований і завойований сміливою, цілком приватною ініціятивою молодої дівчини, що, не маючи можливости дати масивної виставки, зробила дуже вдалу виставку окремих, справді добре підібраних зразків української народної творчости. Як ми мали можливість спостерегти, цю виставку відвідало чимало арґентинців, яким панна Мирослава давала пояснення. Про неї вже говорилося в деяких радіовисильнях.

● 4-річний Ралф Шульц і 3-річний Ґреґорі Бінк із Шикаґа плекають трьох пестунчиків — собачку, котика і крілика, які живуть між собою в найбільшій згоді у скриньці від телевізії. Ці три тваринки разом їдять, бавляться і сплять.

● Товариство для поборювання туберкульози обчислює, що в Ню Йорку є коло 8,000 осіб із відкритим туберкульозним процесом, які про це навіть не знають. Це є великою загрозою для мешканців Ню Йорку, бо туберкульоза — дуже заразлива недуга.

ФОНД „ВЕСЕЛКИ"

У цій рубриці друкуємо з признанням і подякою імена тих громадян, що прислали свою пожертву на фонд і передплату дитячого журналу „ВЕСЕЛКА".

СПИСОК Ч. 30.

	Передплата	Пожертва	Разом
Я. Панас, Клівленд	4.00	1.00	
С. Вовк, Торонто	4.00	1.00	
І. Гнід, Мілтон	4.00	1.00	
Ф. Сотник, Дітройт	4.00	1.00	
П. Павлюк, Шикаґо	4.00	1.00	
Н. Пазуняк, Филаделфія	4.00	.50	
І. Чарковський, Торонто		10.00	
П. Буката, Елизабет		2.00	
А. Козира, Шикаґо		1.70	
Н. Починок, ???		1.20	
М. Садова, Резеда,		1.00	
М. Росляк, Едмонтон		1.00	
М. Лицик, Шикаґо		1.00	
Т. Баран, Монтреал		1.00	
І. Озар, Оліси		1.00	
О. Ласка, Гемтремк		1.00	
І. Тибінко, Ром		1.00	
Б. Зеліско, Шикаґо	12.00		
О. Вересюк, Амстердам	6.00		
Д-р М. Яцух, Рокі Гіл	5.00		
М. Гарматій, Річмонд Гіл	4.10		
М. Ломиш, Дункірк	4.00		
Е. Літош, Ню Йорк	4.00		
Х. Головчак, Джерзі Сиої	4.00		
І. Панахид, Гартфорд	4.00		
В. Кашуба, Шикаґо	4.00		
А. Білинський, Аллентавн	4.00		
М. Малецький, Вестчестер	4.00		
І. Беновський, Балтімор	4.00		
С. Демкович, Гартфорд	4.00		
Г. Зарицький, Вудбайн	4.00		
Ю. Буксар, Лейквуд Парк	4.00		
А. Лещишин, Йонкерс	4.00		
І. Витвицький, Ню Гейвен	4.00		
Н. Цимбала, Ст. Луїс	4.00		
Ю. Щербак, Честер	4.00		
В. Попадюк, Шикаґо	4.00		
В. Ткач, Нюарк	4.00		
О. Михайлюк, Гемтремк	4.00		
М. Пелінський, Ірі	4.00		
С. Тисовський, Ст. Пол	4.00		
К. Туріянська, Честер	4.00		
Д-р В. Кіналь, Йонкерс	4.00		
Р. Хлиста, Кентон	4.00		
М. Гайдак, Ст. Пол	4.00		
Д. Амброзяк, Міннеаполіс	4.00		
І. Ковалюк, Перт Амбой	4.00		
В. Ревюк, Ютика	4.00		
Н. Бориславський, Честер	4.00		
М. Самиця, Шикаґо	4.00		
Д. Кордуба, Росел	4.00		
Н. Кузьо, Дітройт	4.00		
Ю. Івасиків, Ню Йорк	4.00		
А. Спіяк, Вотерліт	4.00		
С. Лесків, Дітройт	4.00		
А. Струк, Трентон	4.00		
М. Турянський, Шикаґо	4.00		
А. Маринюк, Дітройт	4.00		
А. Козій, Шикаґо	4.00		
Ю. Зінчин, Рачестер	4.00		
К. Матвієнко, Ню Гейвен	4.00		
Д. Галушка, Перт Амбой	4.00		
І. Мерещак, Гартфорд	3.00		
В. Скопюк, Ню Йорк	3.00		
А. Клюфас, Торонто	2.00		
С. Михайлишин, Балтімор	2.00		
В. Кичун, Лорейн	2.00		
А. Іваницький, Алліне	2.00		
С. Макух, Дітройт	2.00		
Л. Боднарук, Балтімор	2.00		
В. Кучерявий, Нюарк	2.00		
І. Стрілець, Клівленд	2.00		
П. Сивульський, Шикаґо	2.00		
Д-р Ю. Маковський, Ланкастер	2.00		
М. Миронюк, Гемтремк	1.00		
Разом	$ 242.10	$ 27.40	$ 269.50
Раніше проголошено	$ 5,221.32	$ 2,614.80	$ 7,836.12
Разом все . . .	$ 5,463.42	$ 2,642.20	$ 8,105.62

ІЗ СОВЄТСЬКОГО ПОБУТУ

З МІТЛОЮ ПО ФАСТОВУ

Надрукований нижче репортаж про сучасний Фастів узято з київського журналу „Перець" (за липень ц. р.) Жанр гумористичного фейлетону в совєтській літературі є ще тим маленьким віконцем, крізь яке часом можна побачити „як там воно насправді" побачити, звичайно, не все, але бодай дещо, — та що дозволяється критикувати. Бо ні в віршах, ні в повістях та романах совєтських авторів правдивого життя годі шукати.

ТЕ, ЩО МЕТЕ

З Київського приміського вокзалу до станції Фастів — дві години їзди. Зі станції Фастів до міста Фастова троха більше. Таксівки на станції не видно (до речі, і в місті теж). Автобуса також не побачиш. Єдиний загальнодоступний вид транспорту у Фастові — це „топтобус", ним, як правило, і користуються приїжджі.

Скористався ним і я. Вийшов на привокзальну площу і відчув, як мене обдав своїм свіжим подихом легкий вітерець. Такий легкий, такий присмний, що аж... сльози на очах виступили. Бо разом з вітерцем мене обдало ще й густою хмарою пилюги.

Купаються у пилюці тут не тільки горобці, а й люди. Товстим шаром лежить пилюка на тротуарах. Щоб якось прокласти собі стежку, довелося пустити в хід свою мітлу. Тільки-но я розмахнувся нею, як мене обступив гурт украй зацікавлених працівників комунального господарства м. Фастова.

— Що це? — запитали вони.

— Те, що мете.

— Невже? — здивувалися комунальники. — Уперше бачимо. Не погано було б і нам завести кілька таких штук. Тільки, де ж їх узяти?

НА ЗЕМЛІ, В НЕБЕСАХ І НА МОРІ

— Якже дістатися до міста Фастова?

Молода пара, до якої я звернувся з цим запитанням, загадково перезирнулася.

— А ти, — спитали вони, — як хочеш дістатися: морем чи суходолом?

— При чому тут море? — спитав я.

— Як при чому? Ти на Трилїській вулиці був?

— Ні...

— А на Південно-Західній? На Інтернаціональній? На вулицях Дзержинського й Орджонікідзе? На Радянському провулку? А у водоймищі перед базаром тобі доводилося плавати?.. В такому разі, ти не знаєш, що таке водна стихія. А нам, фастівцям, доводиться брати ці водні перешкоди з самої весни і аж до зими, коли калюжі замерзають. Про замощення цих калюж не раз ставилося питання на засіданнях райвиконкому і міськради.

— І що?

— І нічого. Питання про їх ліквідацію, як і раніше, висить між небом і землею... А ми плаваємо.

РАЙОНОВА АБІСІНІЯ

Спека. В горлі пересохло. Підходжу до споруди з вивіскою: „Павільйон № 8". На ній плякат: величезний рак сидить на кухлі пива, ніби кличе: заходьте, частуйтесь.

— А крім пива у вас є щонебудь?

— О, будь ласка... Можна коньячку. Є ром. Лікер...

— А вода?

— Воду шукайте в іншому місці...

Я шукав газовану воду у вісімнадцятьох „інших місцях", де красувалися вивіски „Павільйон", „Буфет", але ніде на неї не натрапив. Звичайної води — і то допроситися не міг, аж поки не зустрів якусь бабусю.

Вона набрала мені з відра склянку жовтуватої рідини.

— Це, — пояснила бабуся, — вода з абісінського колодязя. Всеньке місто її п'є.

Напився і я. Не сплюнув, бо не хотів образити стареньку.

— А чому, — спитав я, — той колодязь зветься абісінським?

— Чому... мабуть тому, що на запитання, в якому столітті лудили колодязні рури, наш голова міськради відповідає: „А біс його знає"...

СІМ БІД НА ОДИН ОБІД

Напившись, я зібрався обідати.

Біля ресторану товпилося десятків зо два таких, як і я, але ніхто не переступав порога, бо при самому вході нас зупинив напис: „Закрито на обід".

— Та, хай йому абищо, тому ресторанові, — подав хтось щасливу думку. — У Фастові є ж ще й чайна.

До чайної ми потрапили саме тоді, коли офіціянтка плечем підпирала двері.

— У нас обід, — пояснила дівчина, — у офіціянток і кухарів...

Чому рацівники громадського харчування повинні обідати тоді, коли всі люди поспішають до ресторану й чайної на обід, — це загадка, яку у Фастові ніхто розгадати не може.

ПІДЇЖДЖАЮЧИ ДО СТАНЦІЇ

Ще одна загадка підстерігала мене в крамницях Фастова. Там цілими ярусами, один на одному, стояли холодильники, і ніхто їх не купував. На полицях вишикувались ряди телевізорів, за якими в інших містах люди в черзі стоять, а тут на них ніхто й не дивиться.

— Чому? — запитав я у продавців, — ніхто не купує ці чудесні речі?

Продавці відповіли:

— А от, коли смеркне, самі побачите.

Надвечір я побачив на вулиці голову виконкому Фастівської міської ради Фащевського. Поглядаючи на годинника, він поспішав на вокзал.

— Ваш голова від'їжджає кудись?

— Ні. Це він іде на стацію культурно відпочивати.

— А хіба, крім станції, у вас нема де культурно розважитись?

— У нас... У нас є районовий Будинок культури, більш відомий під назвою „райсарай". Є ще будинок піонерів, який займає аж... одну кімнату в приміщенні райнаросвіти... Так що, кому хочеться культурно відпочити, той простує на станцію.

І справді, на вокзал ішло багато людей. От показався, нарешті, і голова Фастівського райвиконкому Дорошенко. Уміло перескочивши через одну калюжу, він зупинився перед другою.

— Це він, — сказали мені, мабуть, шукає там оті півтора мільйона карбованців, що їх асигновано на впорядкування Фастова.

Постоявши отак, Дорошенко повернувся до калюжі спиною і взяв курс на залізничну станцію.

Пізно ввечері на центральній вулиці Фастова показався чоловік, зігнутий в три погибелі під вагою здоровенного телевізора. Він обливався потом, а дружина й діти підштовхували його.

— Швидше! Зараз почнеться передача...

— Хто це? — запитав я.

— Його світлість товариш Гібраєв. Командує у нас електростанцією. Так командує, що аж лямпочки червоніють від низької напруги. А от радіоприймачі, телевізори, холодильники — так ті зовсім не працюють.

— Куди ж це він з своїм телевізором?

— На станцію, до знайомих... Там, у залізничників, напруга нормальна...

Нотатки „Перця" опублікував

Г. Безбородько.

Кожний свідомий українець та кожна свідома українка вважають своїм обов'язком стояти в рядах Українського Народного Союзу, щоб своїм членством збільшити кадри ідейних українських працівників.

Дж. А. Аллен стверджує, що СССР веде перед в радіовій пропаґанді

Вашингтон. — Директор Інформаційної Агенції ЗДА, до якої належить і „Голос Америки", Джордж А. Аллен зізнав в конґресовій слідчій підкомісії, що СССР веде перед в радіовій пропаґанді, і ЗДА мусять скріпити свої стації, щоб могти зрівнятися в цій ділянці з тим, що роблять комуністи. Директор Аллен пропонує негайно збудувати сильніші надавчі стації в деяких районах, на Близькому і Середньому Сході та в Африці. Він пропонує збільшити число годин американських авдицій, збільшити силу стацій та взагалі поліпшити передачі „Голосу Америки", бо в теперішньому стані ЗДА є в очах чужих народів як меншевартісна держава в порівнянні з СССР, який не жаліє грошей на свою радіову пропаґанду. Директор Аллен заявив, що його персонал є добре перевірений щодо льояльности, і тому не є правдиві скарги в цій справі.

8-річний М. Д. Наймер звільнений з підозри в убивстві батьків

Ню Йорк. — На домагання адвоката Гарріса Б. Стейнберга суд на Стетен Айленді 22-го вересня погодився звільнити 8-річного Мелвіна Діна Наймера з підозріння в убивстві своїх батьків вночі 2 го вересня. Суддя заявляв, що малого Наймера тримається не як запідозреного в убивстві, тільки як свідка в справі убивства його батьків. Адвокат на це заявив, що суд не сміє тримати його як свідка, коли немає досі убивника, а саме тримання хлопця у зв'язку з цим злочином є шкідливе для дитини, яка має ціле життя перед собою. Суддя Чарлз Рамс Гейт вирішив звільнити М. Д. Наймера, але пропонував, щоб хлопець і надалі залишився в шпиталі для умохворих, де мають вияснити справу, чому він признавався до злочину вбивства своїх батьків, хоч того не доконав.

Англійські соціялісти підтримують китайських комуністів

Лондон. — Лідер англійської соціялістичної Партії праці. Гю Гетскелл, який об'їздить з промовами центри англійського бавовняного промислу, виступив з новою атакою проти американської політики, що підтримує китайських націоналістів у спорі за Квімой і Формозу та з домаганням, щоб англійський уряд з'ясував виразно американському урядові ніби ворожі тій політиці настрої, існуючі в Англії. Гейтскелл заявив, що „було б злочинною глупотою рискувати третьою світовою війною обороною Квімою для китайських націоналістів". В найближчих днях відбудеться конґрес Партії праці і публічні атаки лідерів тієї партії проти Америки у зв'язку з кризою в протоці Формози та подекуди проти консервативного уряду МекМіллена за його ніби потурання американцям, це демагогія з уваги на партійний конґрес — коментує американська преса.

Фонд видавництва творів Леоніда Мосендза

Ініціятивний Комітет, зложений з особистих приятелів і прихильників творчости Леоніда Мосендза на своїх останніх зборах, що відбулися в суботу, 6 го вересня 1958 р. в Торонті, ухвалив звернутися до українського громадянства з таким закликом:

13 жовтня 1958 року минає 10 літ з дня трагічної смерти видатного поета та вченого Леоніда Мосендза. Президія Ініціятивного Комітету подає до відома, що дня 28 го вересня ц. р., о 4-ій годині по полудні, в залі Українського Народного Дому, при вул. 191 Липпинкат в Торонті, відбудуться Організаційні Збори для вибору Ділового Комітету для видання творів Леоніда Мосендза, а передовсім великого роману п. н. „Останній Пророк" (життя св. Івана Хрестителя). Рукопис роману, після десятилітнього пошукування знайдено і він перебуває в певних руках. Разом з рукописом цього роману, що має вийти в трьох томах, переховуються рукописи кількох невиданих новель і есеїв, а також великий Нотатник. Всі ці твори мають бути переглянені компетентними літературними критиками і відредаговані, а пізніше видані разом із численними листами небіжчика, що вже частинно опубліковані, а більшість з них на руках в окремих громадян. Можливо, що й попередньо видані твори будуть також перевидані, так, що вийшла б збірка творів, включно з „Діяболічними Параболами", які Автор перед смертю доповнив кількома віршами (це був спільний двір Л. Мосендза і Ю. Клена, під псевдонімом Порфирій Горотак).

На початку буде друкуватися перший том роману „Останній Пророк" під назвою „Батьки", а далі в міру підготовки матеріялу і надходження грошей — другий і третій томи.

Президія Ініціятивного Комітету сподівається, що українське громадянство і організації (через своїх представників) щиро відгукнуться на цей заклик і своєю присутністю запевнять успіх цієї акції.

За інформаціями просимо звертатися на адресу:

E. PASTERNAK
130 Humbercrest Blvd.
Toronto ,Ont., Canada
Tel.: RO 9-3252

За Президію: проф. В. М. Іванис, інж. А. Ф. Шумовський. секретар: Евгенія М. Пастернак.

КАТАЛОГ

КНИЖОК КНИГАРНІ „СВОБОДИ"

83 GRAND STREET JERSEY CITY 3, N. J.

Належність за книжки просимо слати тільки чеками, або поштовими переказами

(1)

Альбом Українських Січових Стрільців, опр.	$8.75
Андерсен Г. К.: Попелюшка, ілюстр казка	0.50
Андрусишин-Крет: Українсько-Англійський Словник	12.00
Бабій О.: Повстанці — поема	1.75
Бандурак В.: Козацька дитина, опов. з козацької був.	0.50
Барка В.: Рай — роман ст. 310	3.00
Бендер В.: Марш молодости. Пригоди одної сотні І-ої Дивізії УНА	1.60
Воднарчук І.: Кладка — дитячі новельки	0.75
Борецький М.: Любіть Україну — альбом, опр.	12.50
Вайда М.: Великий Пробудитель Закарпаття	0.60
Верховинець М.: Ідеш, брате мій. Думки і враження.	0.75
Вітрового батька торба, укр, нар. казка	1.50
Вінницька І.: Музика	1.50
Витанович І.: Кость Панківський, ідеаліст гром. праці...	1.00
Витвицький В.: Михайло Гайворонський бр. 3.00, опр.	3.50
В рядах УПА — збірка споминів. Бр. 2.75 опр.	3.50
Гоголь М.: Твори. Том І і ІІ опр.	3.75
Голоскевич Г.: Правописний словник опр.	4.50
Гуменна Д.: Діти Чумацького Шляху	2.50
Хрещатий Яр — роман-хроніка	4.50
Багато неба, нариси	2.50
Мана — повість	1.50
Велике Цабе, повість	2.50
Епізод з життя Европи критської	2.50
Горинич С.: В царстві рабства і бандитизму	1.00
Грицак П.: Галицько-Волинська держава опр. 3.30	2.50
Давидович-Антоненко В.: Землею Українською — мистецькі репортажі з подорожі по Україні	1.50
Діброва О. Г.: Гами далечини — поезії	1.00
Подорож у світ	1.00
Діма: Мить — збірка поезій	0.50
Пересаджені квіти	0.50
Дончук З.: Гнат Кіндратович	1.50
Чорні Дні	0.75
Через річку	0.75
Дорошенко В.: Великий Каменяр — життя і заслуги І. Франка, ст. 64.	0.50
Великий Митрополит — пам'яті Митрополита А. Шептицького	0.75
Дудко Ф.: Війна, роман	1.00
Чорторий, оповідання	1.00
Великий Гетьман, іст. оповідання	1.50
Дівчата очайдушних днів, оповідання	1.50
Ерем І.: Работяги	0.75
Шматко	0.25
Жарський Ед.: Руханка — гри — забави. Нарис програми фізичного виховання	1.00
Завадович Р.: Кобзарева гостина	0.50
Богута Багатир	1.00
Сойка-штукарка	1.00
Завзятий І.: Блудний син — 2 томи	2.00
Зайцев П.: Життя Тараса Шевченка бр. 5.00 опр.	5.50
Заклинський М.: Хмельницький як полководець	0.25
Запорожець-Девлад О.: Гарбузова містерія — гум. пов.	1.50
Записки Наук. Т-ва.ім. Шевченка, том 166: Збірник на пошану сторіччя народин І. Франка	2.50
Збірка українських новель	3.50
Збірник літ. газети бр.3.25 опр.	4.25
Звичайна О.: Селянська санаторія	1.65
Оглянувшись назад, оповідання	1.50
Історія Русів	4.00
Качуровський І.: Шлях невідомого	1.00
Керницький І.: Перелетні птахи — веселі історії	1.50
Герой передмістя — гумор. повість	2.25
Керч О.: Альбатроси — роман	2.00
К. І.: Мала історія України	0.15
Кібзей Д-р.: Український лікар	6.00
Клен Ю.: Попіл імперій	3.65
Коваленко Л.: Рік 2245 (роман-утопія)	2.25
В часі і просторі — п'єса	2.00
Ковальська М.: Ганна, роман	0.90
Королів-Старий В.: Чмелик	3.75
Згадка про мою смерть	2.00
Коренець О.: Зшиток малого монгола	0.60
Косаренка-Косаревич В.: Московський сфінкс	6.00
Коцюбинський М.: Твори в двох томах	9.00
Крип'якевич-Дольницький: Нова історія України	3.50
Крупницький Б.: Гетьман Пилип Орлик	0.80
Куліш М.: Твори	3.50
Курдидик А.: Етюди (мініятури)	1.50
Левіцька-Холодна: Шлях велетня — розповідь про життя Тараса Шевченка	3.50
Лепкий Б.: Мазепа, повість бр. 2.50 опр.	3.00
Крутіж	0.70
Під тихий вечір	1.95
Писання, І, ІІ	5.00
Липа Ю.: Призначення України	1.50
Лотоцький А.: Княжа слава	1.00
Любомирський С.: Жорстокі світанки, роман, 2 томи	2.00
Між славою і смертю 3 т.	2.40
Під молотом війни — 4 т.	8.00
Мандрівка по головних містах земель України — гра для українського юнацтва	2.90
Маланюк Є.: Поезії бр. 2.50 опр.	3.00
Марголин А.: Державний устрій Спол. Штатів Аме-ки	1.50
Мірчук П.: Українська Повстанська Армія	3.00
В німецьких млинах смерти	2.00
Мишуга Л. і Драган А.: Українці у вільному світі	2.00
Мудрик М. А.: Світанки і сумерки	1.00

Замовлення враз з належитістю слати на адресу: "SVOBODA". P. O. Box 346, Jersey City 3, N. J.

● РОЗШУКИ ●

Ема КЛОСЕНКО
Rua 15 de Nov. 548, I. andar, Curitiba, Parana, Brasil,
розшукує сестру
НАТАШУ ГОНЧАРЕНКО,
останньо проживала в Еслінгені, біля Штуттгарту, Німеччина, з Радомисля, Київщина.

ТАРЗАН, ч. 4133 В нічній тиші.

BUT THE NATIVE DID NOT KNOW THAT A SINEWY FIGURE LURKED IN THE SHADOWS, WATCHING, WAITING --

AND AS HE DARTED DOWN THE DESERTED STREET, THE FIGURE FELL, CATLIKE, IN SILENT PURSUIT! 11-7. 4133

Distr. by United Feature Syndicate, Inc.

Але тубілець не знав, що мускуляста постать причаїлася в тіні, стежачи й чекаючи...

І коли він помчався вниз порожньою вулицею, ця постать, немов кіт, мовчки пустилася за ним навздогін.